

ألسلتمه ESLETME

- 2 -

ئىككىنچى قىسىم :
 ← بۇ قىسىم ئۇ سىلە ئىمە نىيازى مۇھىم قوشۇمچە سى دورا
 ئۇ سىل سىلە ھىيە ئومرالىرىگە قوشۇپ ئوقۇيىشى لازىم ! —

يازغۇچى ئىنقىلاپ قاتناشقۇچىلار رىيەت تارىخ شۇناسى مەدھۇم جابىي يىغۇپ

هر بر حدودی آرقایف شرقی ترکستان نفع گزینی غم ما تعلیم قبیلها بدور .

6 - مساویت روسیای منی ، شرقی ترکستان نفع حاصل می آید مردم قلیقون دوست دیب اعتبار قبیلها دور .

7 - شرقی ترکستان خارج دودوب ، شرقی ترکستان نفع هجوم قبیلش نیست ده بولغان هر قنداغ چار تیه و حکومت لرئی توسماق اوچون روسیا حکومتی نیست غایر دمی سورا لادور .

8 - شرقی ترکستان نی ییچکی عصیان قلیقون حاکم کوروش همان ، مساویت روسیای منی نیست بار دمی عهد قندی و ترکستان تعلیم لرئی اوگاتیش اوچون مساویت حکومتی دن مسکری معلم لری کلیتور لادور .

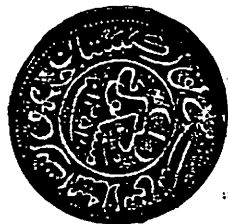
9 - مساویت - شیخانک آراسیده مدنی ، تجاری ، انجمنی اتفاق لرئوزولوب ، شیخانک نه زمان غم موافق شرقی قبیلش اوچون حرکت قبیلها دور .

10 - شیخانک ده تبلیغ اورناتیش ، و خلقنی شرقی سفید توسقون بولوب تورغان ما جوتی عسکری توپالانکی فی تیزدن بسترش اوچون همان طرف دن شیخانک شمس ، جنوب طرف دن جنوب نیاز جام و محمود محیط لری بر بیکاره حرکت قبیلش غایت غم تیکونجه لیک جانبار لقی قیلا دور .

11 - یوقا دیاری عسکری مدنی وظیفه لرئی اجرا اتیق اوچون لازم بولغان خورال ، حیک - ایچمد پل جهت لری اور دمی حکومت خزینه سیدین صرف اتیلدور .

12 - شیخانک ده تبلیغ اورناتیش بولغاندن کینه نیظام لری عسکر تیزوش اوچون بولادور غایر تعلیمات ، کیم ، سلاج ، عسکری معاش لری مصرفاتی حکومت طرفین ادا قیلینا دور .

عیساده امضالانش معاهده نیست منظونی تخمینا شومردور .

« شرقی ترکستان ایسلام جومهوریتی »
نیف کوموش پولی

« اسلامه نیت . ۴۹ فی مجید سے ، آخری سطر ریفہ قوشون اوقولور .

کاشغر شہریدہ توئگان طرفین قیلخان قتل عام غہ تعلف ، اوقولور ندریدہ بعضی لری :

۱۳۵۹ - ۵۵ - ۵۰ - شوال سورندہ کاشغر خلقی حوء ذنلر ندراسی بئذ ایماس ،

شہر قلہ سی (سفیل) اوسیدن آتیلخان ب حساب اوق لرنیگ مدهش اولدی بئذ اونیانلی .

آتیش بازلقنی تعقیب ائیلخان قی سماعت دن صونش اوق آواز لری ، اولگی شدنی یوقاقلان

بولسہم ، حادثہ نیت نیه دن توغولغانیدن واقف بولوش امکانی یوق ایدی . جیگم کوچرک بقالغان

قوشنی لر بر - بریتہ خبر ہم آلاماس ، هرکیم بوگونگی یاغقان قارنیت شدنی سوغوقیدن قاجقان

دیک ایچکری اولر ، قازناق لرند یوشورونغان ایدی .

... - قوشنی ایدین ، توئگان لرنیگ بوزوق لچہ سی بئذ سوزلا ماقده بولغان بعضی رکساتلر

سوز لری آخلاقا ماقده ایدی :

- آلتون باجو ، کوموش باجو ، پول باجو اوبدانلقہ بزغہ ناپچوسون ! ناپچوماس بز ،

اورید ، قیاید ، اولدورود .

بز شورید ، - قوشنی حولیدہ - توئگان باسقونچی لری طرفیدن یودگونہ ولوب توزغا ،

قوغی - زور وار لیکلر بئذ اوقوجیلر عینی تانیشدور قاق اوچون و وطندار لرنیگ معروض

اولدور لری ، ظلم ، تعدی بئذ قاق توکونلکان قانلردن قسده ہم نمونہ کورساقاق اوچون

قوشنی حولیغہ کوچامز ،

توئگان لری ، اوی ایچینی آنتار - توئقا قیلیب پلگہ ارز یودیک نرسہ ناپالماغاج ، اوی صاحبی

قیہ بائیدی تهرید قیلوب بائیدین :

- آلتون ، کوموش نه ده ؟ یوشورغان ییر یگیدین ققار میساک بز ، سینی اولدورود !!!

اوی صاحبی قول - قوغوششوروب :

- غوجام ، دارین (دارین - الف) کور (کور) کاسپ آدم ، هر نیرده آلتون ، کوموش کور میدور ،

اودیه باردنی آسونلر! اوز عیزده بولمیان آلتون، کوموشنی نه دیه تیب بیر عیز؟
ده ب توغراسینی سوزلیدی .

باسقونلر تهديد دن تعذیب گم کوهی . اوی صاحی نیت اوجا سیدکی باعتالف چایان
فی بحیب ، قوللرینی آرقا سیغ باغلایب ، حویلی اورتا سیده بر آرز مقدم یاغقان
قارغ یا تقوزوب تا یاغوش قه باشلیدی . اوی صاحی نیت :

— ماڭا رحم قیلینکلر، خدا حق آلتونوم یوق . ده ب کلک یا لیب - یا لبارشی
تونگانر نیت رحیمی ایسی ، غضبی بیذعم آشوردی . اونیڭ داد - فریاد لر ریخ قولاق
سالمای ، بدنلرین آققان قان تا چیلری بلک آپاق قار ، قزل رنگ غه بویالغور غه
اوردی . اوی نیت بر بورجکلیده ، باشلر ریخ ترشکان بو بدی ناگهان ک پناه
ایزلاب - سنلری غه یا لبار مقده بولغان آنا ، جگر بدی نیت غذا بولنیشی غه حیداب - تورالمای ،
فریاد تار تیب حویلی حقدی ، وحشی ملعونلر غه قاراپ هایتیردی :

— بتر مسلمانن شو قاتما یق غذا بولور سیز؟ بدنلری قانغ بویالیب کتیمو رحم قلمای
اورا سیز؟ چایانن بر کلک - بالام - سوغا قده سوزلاب قاصیمون! ...

ظالم لر ، شفقه آنا نیت نداسیغ قولاق سالما غانی اوچون غضب لانغان - تیرک قوللری -
بدن ، سده حلیک تونگانلر غه آسیلا غی بولغان ایری ، تونگانلر دین بری ، ملتیشی نیت
پایشکی بلک ، آنا نیت اوجا سیغ بر ضرب تو شوروی ، بیچاره آنا « وای » دیگانه
قار اوستیغ یقیلیب اونی (آدازی) حقای قالدی .

اوی مالاشیب ، آناسی کوز آلدیه تحقیر و تعذیب ایتلگانی کورگان یلیت نیت قلبی ، غضب بلک
تولوب تا شقان بولسه هم ، قوللری باغلق بولغانی اوچون سده حلیک باسقونلر ریخ تیشی
جواب بر مکدی عاقر ایسی ، گناه سز بدنلر گیه تو شکان ب حساب تا یا قار - املیکه -

حیداش برکان بولسه - ده ایلک عزیز ، قیتلیک بلک ایلک مقدس بولغان آناسی ، کوزی نیت
آلدیه تیر چیلایب - جان مالاشیب یا تیشی کورکانه طاقت قلمای پیهوش بولوب کوزلری بولور

شو ائنه ده ، حوڭ نښتې پر جېگړه سږ کوروم سړ ، فارانغو پراوړين کچېک باله نښتې پېغې تاووسې اېښتې
 تونگانل او طرف ، يا شير نښان ته دم بار لېغېښ يا ټپاپ ، اېښتې سندر وروپ اېچکړي کړي .
 اوي صاحې نښتې يا شې خاتوني ، ايمړي غنيا بر ياش قه کرگان خوزي هاغېښ مغرنگه يا سيب ،
 بر بولونکښه تېغېلېپ اولتورغان ايدي ، تونگانلر ، هيدغه چانگال سالخان بر رتقيج
 شکنده يا شې خاتون نښتې قولاغنده يا قراب کورونگان کيچکښه آلتون زېره ئي وحش لرحه
 بولوب آلدې و قوليدايگي کوموش اوزوک بېلر بالانښتې بولېغېغې ، سلفان - آيت لرياز بېلخان -
 کوموش آسغېښي تارتب افغان لرغېغه قناعت قلپان بوزوق طېچسي بېلر باقردي ؛

- توي دېکي آلتونلا قېښي ؟ اوئي ، نښتېغا بېرغه به مه يديو ؟
 قورقونچېديت هيراي اوچوب ، قول - آيا قلري تير اما قده بولغان کيلپن ، يوحشا آوازي بېلر
 - کمېښل نښتې تو يديه آلتون بولا مد مکيد ؟ آناهم هديه قليب برگان آلتون زېره ئي ، ايويم
 نه پېرگن کوموش بوزوکني ايلپې بولر بېلر ، باشقا آلتونرم بوق
 خېښت تونگانلر ، ظلم و اهانن نښتې باشقا - باسقوجي - مگر اوتنگې بولوب ، خوتونکې
 تونگان ، قوليدايگي ملتيف ئي رفقيقلري نښتې برنگېرېپ ، کيلپن گر هيرنگېپ - کولدي - و ؛
 - اوديان چرکان ! هيرايق يه کگا گزه ! مدن ، سيني خوتون قلپدو - ديدې -
 محنت ليد تر کستان کيلپني نښتې غضب و حيا دن بدې قزدي ، اوغليښ حکم کوکسيگه باسيپ
 آغاج ، يالنگان سومان سوزلاوي ؛

- سيله موسلمان ايمه سکو ؟ مدن ، برسم نني نکا عيداگي حلال خاتوني دورن ، حوام ايښ
 قېلېښفا خدايه قورقما سيلر - آخون ! - ديدې .
 حيوان کې ، نفس شهوانسيگه مغلوب بولغان - ايمان سز تونگان - کيلپن گر قراب آيت
 کې خريلاب ايلپانگېځه يا قيتلا شيب ؛

- اوديانلقه خوتون بو ميسا ، يا مانلق بلان خوتون قلپدو - ديدې - و آنا سږ
 حکم يو پوښوب آغاج گوډکني نازوک قوللردن قوباللق بېر تا رتدي ، گوډک هم

اور ولوشنگہ نقیبہ فالغان قوی نیک آغریغیدین - باغیلاپ - بغلادی -

پاک دامن کیلین ، ناموسینی آماج آستی بولما غیدن ، سیوعلیک فرزندنی نیک آرازلاپ
نخله سینه سبب بولغان ایلین نیک حوری دین آشتان اهاننی گه جیداپ تورالما دی "توف"
دیب اونیک هرکین یوزگیه توپورگاج ، اولک ایمینی بئو اونیک قوم ساقیه قرابت تپیدی .
مقصودیک قولایقجه موقف بولالماغان ، آدم شکلداگی وحشی نیه حلاصیکه تامایاندی .
رفیق نیک قولیدن ملتینخی نالایب - کیلین گه قرابت - اوق اوزدی . . .

حوالیدہ - قاراوستیدہ - پہلوتی یا تکان یگیت ، خاتونی نیک عزیز صیحتی بہت ، گومولہ پ
 صیحتی یرگہ تو شکان جسم ، قان نہ بہلر تکان یوزلرینی معصوم قولری بہت « آنا » دیب
 سیلاب - بغیر ماقہہ پولخان فرزند نیک صدای معصومانہ سبیلہ ہوشیگہ کلری - کوزلرینی
 آجی - عین وقتہہ اوریدن بر - انکی قدم نریدہ ، حال یا تکان آنا سی ہم کوزلرینی آجی
 بہتوں قوشینی تو بہلر نوروب - سورولوب کیلیب - اوعلی نیک قوللرینی - مجدی ، یگیت ،
 مخضب بہت اورندین توروی ، قاتیلرگہ ہجدم قیلی قج ادی . براق ، ظالم نیک قانخور سراجی
 دن او نیک کو کسیگہ قراب آتیلخان اوق ، انتقام ادی بہت یا تکان علنی بار حال ادی ،
 قانغہ پولانیب بیقندری .

یو رک وړای بولغان یا لغوز او غلني، کوزړی آلوده یا نغ بولایب یا تفانی کونکي آنا، بونوق اواری برون
خانخور لرغنه لغنت یا غدریب فریا د قیل یا مقلدی، تاج- کاسوړی یا رطلاب یو بار غوړید، کوکلوړی لاره د ککلیو لور د کک
تاو شیر که انگر بولغان بو، ناره د لسوز بو، فریا د مظلومانه قاتلکونکي عطفی ایاس، تهرش جلب اتیدی، الم لید
و داغدا سینه منی برف بد تشیب، قارکس آبک ساج لرونې قول کا نغ یو یاب حولیدن جعیب اتیدی .
حسنقت آنا - آنا سید، مهر باب چونک آنا سید اریلیب . - کمنه سره شیم کالغان گو در، اسلام شاعری
فخه عاکف نید " منید اولو که بر نغی " دیکانی کی، تاج اولو در ولکان شهید در او در
ملغوز اوړی معصومانه ماتم فریا دینی چلیم کده و بو فریاد، کاشغر شهید نید هر طرفه ایشینا غده
بولغان آه - ناله لره قوشلوب خضه بو کس لور کده ایدی .

- سرگردانی قتل عام فتنه و کجگون دوام آید دور، دیگر سوزن خبری باری ؟
- دشمن نیک نامی تو نگان - دیدی هاشم آخوند، غضب بند - بر خلق قری ظالم لیلی، وحشی نگار
خونخوار لیلی، ماء ریخ بدون ثبات دور - اولرنیک قوی بند بدقلیقان - سرده واره لری -
ایچنده تورغان خلق، آقایان ایچیدایک جانورگی دور، بونی اوچکونده می، برکونده می
بیتیش، شو خونخوار لرنیک و جدانی غه عاشد دور .
- معلوم بولوشنجه - دیب، انفسوس بند سوز با شددی عمر حاجی - اطرافخرداکی خوشنار دین
ایرلیک - خاتون بولوب یگرمه نفرجه شهید بولدی دیب آخوند، توغری گپ مو؟
- یگرمه نفر ایسی، بر یوز یگرمه نفر دیکم مکلندور - بزنیك اویدن اوچ حوی نریده برای
دین بونیک - کجک بولوب ۱۵ نفری اولدور وحشی، او دوکدایک اوس دین کی نفری و سرنیزه
خوشنی ارکیزدن هم برشیخ نفری اولدور دپ کتیکان .
- اوندانغ بولسه، سرده دپ - ایکی منیک آدم اولدور و لگانو ؟
- هاشم آخوند بابش جاتیقادی و آخوند غانلرنی بیات قلدی .
- بعضی لرنیک صابنجه قراغانده اوس منیک و بعضی اوتوز منیک تخمین قیلما قدور دور
قشقر شریه ایکی یوز منیک آدم یا شایدور دیب تخمین قیلینا دور اگر، اوس منیک آدم
اولگان بولسه، هر یوز آدم دین بیس نفر اولگا بولور، بونست دشمن نظریه هیچ گپ دور .
- بو، اولدور و لگان حوصص لرنیک گنهی نیه ؟
- خلق نیک گنهی - دیدی، هاشم آخوند - ظلم غه کارشی اوز - اوزینی مدافعه قیلینا دور
و اونیك باسقونچلیک حرکتی غه مانع بولغانیدور . مثلاً : یارباغ در واره سید عبدالکریم آخوند
آت جابار دیب برشتی بارایدی . تو لگانلر اونیك هولیس غه باسیب کرشیدن اول اوزینی بر
جای غه یوشورغان ایکیان ، تو لگانلر باسیب کریم مستحکمی سی و خاتونیکه تعدی قیلغانین
کوروب - جدیدالما - یوشور و نغان جابیدین حقیق ، دشمن ملتیشی نه قولیکه آلفاخی
باسقونچی نی آتیب اولدور لگان : آرقه دین یا دم غه کیلک تو لگانلرنی هم اوق نه باریم

آئیب اولدورگان ونهائیده اوزنگه اوق تیلیب اولگان . خلق نیک بو، مدافعه سیک
مخضبی گیلکان وحشی لر، حله خلقین چوئک - کبک دمای آئیب اولدورگان . منه خلقی گناهی شودر

۱۳۵۴ - پی ۵۵ - سوال سحر دن تار تیب اوی ایچید یایی قایی بر کاداکلرده دشمن
کوزیرین یاشیر تیب جان ساقداگان خلقت ، کون قارایشین برون سیکین سیکین
چقیت همسایه لرین بدت تام تو بیده ، دالانن قاراندو لقیده شیویرلا شیب
بر - بر لرنگه معلومات بیرماقدن ایری .

قیی بری دشمن گه قارشی مقادسه قیلغانی ، قیس بری شرف دن اوس اوچر اولغانی
قیی بری مان - ملک لرین آیریلغانی ونهائیه قیچه آدم نیک یگیت بولوب یاشدغان
اوغول لرین دشمن اسیر قیلیب آلیب چقیت گیلکانن سوزلاب ، ایرمه نیک مدافعه
اوچون قوری تدبیر لر آئیب تورولگانن سوزلاش ایریدیر .
(« اوصوف قالغان دفتر » صحیفه لرین کوجورولدی)

« اسلاقمه » نیک ارجی حیفه لمانی سکریدن صونکره اوقولدر .

ما - چوئک - بی اوروجی طرفه مغلوبیت غدا وچراب ، کاشغر غه گیلایت اوز یاران لرنگه
قوشولغاندن کین تیت آلیب ، قورت اطراف غه باقیب اوز اوچون نجات یولینی ایرلادی .
اوز بری انجوغه قایتیب کتقاد وچون ما - بو - خانق دن تشویش لندی ، چوئکی اصیل مدحی ما پون
قوله استیائی بر قوماندان بولغانی اوچون ، شرقی ترکستانده اوچرمان مغلوبیت لری نتیجه سدر
ما - بو - خانق طرفیدره نالمنه غدا وچون ییاریب ، ما چوئک بی غدا ایلای قورغان ایری
شونیک اوچون او طرفدن جان ساقایدیغان اوردون تاناکای ، روسیا گه انجا قیلک غدا
نجاتی اوچون امکان لیک ظون ایتیب ، اوز اورندیه ما فوس دیکان ارحام لرین بری
عالی قوماندان تعین لب ، اوزی روسیا گه اوقوب کتیدی .

کا شفرہ تھا لیکن توٹنگٹ کو کورونوب تورخان وضعیت آلودہ ، بڑگوں ایستہ بہ تمام تارہ دار
بولوشی غ عقلی نتیجہ جاری ، شونیک اوچون « سلامت جیکیناق » اوچون بول تامچاق قصہ دیدہ
برہنچہ کون گہ سوز دلخان ارکان حرب یغینی نے اوٹکوز ماقہہ ایدیلر .

ارکان حرب یغینی مجلس نیک رفاستی دہ مافوس اوٹنیک اعضا لیغندہ زنجوی رتبہ دن یوکاری
درجہ نیک فرمانہ اعلیٰ ، شرعہ دن بریلین بویان ، جلاق زنجوی ، دیب تیکہ مولخان کاٹور ما جیسا
یکچہ غنہ کا شفری قتل عام غہ بولور و خان یار رو ، لیدہ ، مانچو - یہ دن کر باسلخ برہنچہ ظالم زنجوی
لری اشتراک ایتیکدہ ایدی .

مجلس اعضا لری شرقی ترکستان خطیہ سید نظر ثا شدی . آقو طر فیدہ کنیش آلودہ بولخان
اور وچی قوت لری (باشدہ عود عیسیٰ بار) آلودہ اوزینی مغلوب کوردی ، بوندن کا جیب قوتلور
اوچون خطیہ بریلین یول ایلر لری . نہایت ، کوز لرگہ آغا بورت لری بولیشی چٹ - غدی .
(کوک قول) کوروندی ، اوٹنیک اوچون مشتاقانہ خور سیندی ، کاشکی وطن لرگہ بیتا -
آکسہ سر ! نکین ؛ بول نیک اوز دلشیں ، بے پایان تلخہ مکھان جولری ، خصوصاً بولداگی شہر
لرہ ، مقام توتگان علی مجاہد لر نیک تورانی کوچلری آرزو لرغہ نیک اوچون ماضی لیک قیاد ایدی .

خطیہ آلودہ تورگان لر نیک ہمسی عسکری کیشید بولخان لیک اوچون عسکر ، ما تحلیل سز عسکر بولاسلہ
غہ توٹنگٹان عنصر لردور . تولیدگی قزل قلم بورت جزیب ، یار کند در بامین اساسی حدود
قیما قنی بحث قیلشیں . لیکہ ؛ یار کند در بامین نیک جنوبی قاتیفہ اوٹوب آملات اوچون کا شفر
دن ہلا کیو تر نزدیک بولخان نیلی عصارہ ، مستحکم ساقدب تورخان ملی عسکر بورت اوروشاق ،

صوتکہ یار کند شہریدگی ملی کوچلر گہ فارشی تور قات لدرم کیو ایدی . شونیک اوچون اوز قولورداگی
سلاح نیک کوچ لری نظر دن کیو ردی . حالہ بکر ؛ ملی عسکر لر نیک نصف عددی گہ برابر لیک لباس
ایدی لری . بونیک اوسسکیر بریلین خلق ، توٹنگٹنر مجاہدہ قیما س ، ملی کوچلر ہاٹورن آ یا ماس ایدیلر
مناقصہ بویکہ گلیکندہ ظالم ، کاٹور ما جیسا اور نیدن توروب سوز لردی .

اسساق بڑو کا شفر ، نیلی عصار ، یار کند شہر لردہ مقیم قوروش نیست دہ ایسی دور غز ، فقط

هودنیز بولیش مایر کنددر یاسی نیش او قاتیفه اوتوب آغونچلیک عسکر، سدرج و ذخیره لر،
 خزینہ لر، طاقون، بابلہ لر، سادات اوتکوز جب آغونچلیک مدت اوجون اوشبوشهر لر، بزنیش
 قولیندره بولماغی لازمدور. بزم، بوشفا وقت اوجون خلعت کوچینی زور بلدا اوز عیله تاماندا
 آغمدارمز، ملی کرچلر آراسیم فتنه سالیب یار، جاپلا عیله، صونق هر بار جم سینی لقمه قیلا دیار
 دیدی. بو وقت، تونگانلر اوجون ادلوم - کوروم ساعی بولغانیدیه عسکر، ذالت
 هر بر ملعون لیکند قدم آتماقدی تا انماس ایلدیر. یل اوجون اوروشوچی عسکر لر، اوز لر
 جلب آیتب، قوللری اگی خزینہ یی خرج اتیاق، اونیق اوروشی جانی حلقو ملکه بیتکان کاشغر
 خلق دوت هر توری یوللر بیت آلیب - قوللوروش اوجون قرار قیلدیر.
 شوقار بلدا تونگان کوچلری و اوزنر ساتیلغان خاش کیشیدر بملکه. نیگی عصاره قراب یوروش باشلادی.
 د سوب؛ نیگی عصاره تورغان ملی کوچلری بر - برئند ضد قیلا لری. مثلاً: مرکز عواماندانی یوسف
 جان بلدا ملی حکومت باش وکیل آراسیم نزاع ترشتی. ملی حکومت بلدا خان کوچلری آراسی هم
 بوزولدی. خود بنیاز حاکم ایرکشتام غ، محمود محیط مرکیت غ، یوسف جان تاش تورغان
 غ، اوزار بلدا تافقه، نصرت عسکر لری نیش بر بار جاسی نیگی عصاره قلعه سلیم کریم جاپلاشتی.
 قلعه د. محاصر بولوب قاتقان ختن عسکر کوچلری اوز موقع لرینی اودبان توتوب، تونگان گه بسند
 قیلا ی مدافعه کوروب بار ماقده الیکان، اوروشی طرفه (آرقاده قاتقان) تونگان عسکر لری -
 قوللری اگی مایرام لیک سدرج، بیدید ذخیره لر، بلدا کیلیب قوشولوب، نیگی عصاره داگی ملی عصاره
 ایسی مغلوبیت گراوهراب باشلادی، بر سحر وقتی داگی اوروش د، نور احمد آخوند شهید
 بولدی. باشلقا لرین آیریلغان ختن عسکر لری روح سزلاشیب بتونلری مغلوب بولدی و نیگی
 عصاره شهری تونگانلر قوللر اوتدی.

(اوروش قاتقان دختر حقیقه لرین کوچرولدی)

۱۰ اسلامه نہ نیک ۵۲ نجی صیفہ آفرقی سطر فی قوش او قوسوت!

کاشغرون قاجیب یاز کند دریای جنوبیہ اور دندشتان تونگانہ قارغالیق، گوما شہر پریدہ آذراق
خلق عقاود سیدہ معروفہ کالخان بولسم۔ حق نہ کرما قری آسانلق بڈ قولہ کیلیدی۔

قوم صحرایی (تنگہ کاف) نیک زاوا دیب آتالخان یرندہ برہشتہ نہ سوز ولخانہ قانلق اوروش
یعنی یرلیک خلق فی تونگانہ قارشی مدافعی کو چلیک حالہ دوام ابیدی۔

جانبہ ابیدی اوزگان، حق دین باشقا بار بار جایی کالخان تونگانہ، خلق مدافعیہ سیدہ قارشی
جدی اوروشوشی نتیجہ سندن حق ولایتی تسلیم بولی۔

تونگانہ، زمانہ نیک آفرقی حویل سراج لری واسطہ سیدہ حق ولایتی اوز قہ سیدہ آتالخان
بولسم، حق خلق نیک قوزغالیق دن تشوش سزائیں ابیدی، شونیک اوچر۔ تونگانہ لری۔

ماضی و مستقبل فی درس قیلیب۔ نظردن او تگوزوشی۔ بڈ خلق قوزغالیق کالیشی نہ
قارشی جدی بر، سیاست قوزغالیق اوچون تیزدن، اوز جری لرنی اشتراکید بر قوزولنای

او تگوزوشقا کریشی۔ قوزولنہ تیز تو بڈاکی سڈلر کو رولما تاج ابیدی :

۱۔ حق خلق نیک۔ او تگوزوشہ۔ خدای۔ جگ شورن حکومتی یقیناً قداریشورن اصول لرنی درس تیش۔

۲۔ تونگانہ۔ اوزی نیک۔ کمالکوسی سیاستی نہ بڈا لاشی۔

ح

او تگوزوشہ حق انقلابی بر نتیجہ د آؤ ملتین بڈ قوزغالیق بولسم، خلق نیک کوچی و خلق نیک حالی
یاردی سایہ سندن، خدای نیک عصری سلا حکر بڈ قوزغالیق، نظامی عسکر توبہ سیدہ مالک

بولخان قوتینی ینکلیب جہقان ابیدی، اگر، خلق خلق اوشہ اسلوبینی تونگانہ لری
قارشی تطبیقہ ایسہ، تونگانہ نیک تار۔ مار بولوشی حقیقت ابیدی، مانا شو اہمکلان ساقلانش

اوچون تو بڈاگی قوزولنہ دستور العمل اور نیدہ قبول قیلیدی۔

۱۔ خلقنی تجاری، صنای، زراعی، قاز بلغہ، چاروا، آؤ محصولی مواد نگہ مالک
قیلما سلق بر جوت بوزور درک حاصل تلقا با بقیلرین تیزدن حکومتی لاشی۔

2 - قورال کوتارش بايشيدايي ايركك لرنى 15 دن 25 بايش غمجهجورى صورتده عسكركلگه تونوش
بهون ، بو كوچلردن خلقي محروم قياش .

3 - اورنا ياشلق ايركك لرنى كوچك جانك (ضامى اورون) ديب انالغان اسير قلعده لرنده
يعني ، اورنلنك كوچم بوز ضاعت محصولرى ميا رتب فائده لائيش ، يورنده كالغان كيكه لره ،
خاتون لره ، بايش باله لر دهقا غيليك وخلق احتياجكله لايضاعت اشيرمه « حر » طريقده
اشلا شلرى ممكن . ديب قرار قلغان ايدي . خطرليك واپلسانه بولغان بو سياست
نى عملده آشوروش ، خلقة نسبتاً خشرده بولادورنى عذاب شكلده عملده آشورولدى .

بزه تونلغانلر قرار قياش سياست نى مازده لريده يازلغان قسقه جمله لرنى اهميتي
هقنده او ، قرارنى تحليل قياش بوز اوتوچلر لرنى تامعين ايتيك نى لزوم ديب تاپانز :
1 - يوتارديه ، خلق بايلغى ديب نام انالغان جمله نيك « تجارى » ديللغان نقطه سى كچه برنجار
ايمدور . ختنه تجار لرى نيك بايلغى شرتى تركستان نيك باشقا ولايت لرى بايلقيدىن آرتقدور .
مثلاً : برنفرختن تجارى ، قوليدايى نقد آتونلرنى قاچوروشى اوجون تيب نيك لراف ديلغان جاي
غده بونا تگنده ، قرق آت غديكلا ب بونا تگنده ور . هرات اوستيده بربوز كبلودن آتون بولغانده
نورتنه نيك كبلو آتونلرنى قاچورغان بولادور . بو قيا سداگى سرمايه غه خالك بولغان سوداگر
لردن بوزلب . ميخلب كيشيلر بارلغى نى كوروش قين ايمدور . مانا شو مثال ، ختن
تجارى نيك مضاسينى آيد نيايش غه كافى دليل دور .

2 - « زراعى محصوللر دگنده ، حلايت خلقي ايكي بليونرد . بو مقدار غه اوجم حصه زرايه
نفوس نى تامعين ايتا آلادورغان آذوق محصولاتيدىن تاشقى ، خلق احتياجكله تيب آرتا -
دورغان پاختا ، ياغى ماده لرى (زغير ، زاعون ، كوند باقار غه چلگيت دباشلر) و باغچه چليك
محصوللر (هرتورى ياليميش و قوروق ميوه لرم) اوز خلق نيك احتياجديدن آرتيب ، باشقا
ولايت لر و خارج كجه راي ساتيلدور .

3 - « ضامى محصوللر » هقنده حساب كورسايتمق قين دور . فقط هر هفتة بازار غه كرگان

امکیده دریا (ایلی و قرا قاش دریا لری) دین قاش قاشی اینر لاش هم خلیه رواجلیک دورک، قاش قاش
لری آرتون گه ایکی و بلکه اوندن زیاده اوستون نوخ بهرن سئید دور . دنیا عالم لری نظر سده
« بیکه ، دین نونولخان قاش قاشی نیک منبجی شیرده دور .
مذکور لردن قاشقاری کوهوش ، مس ، تیمور ، خور غاشین ، کومور و نفت کانلری نظر گه آلتانلار
دور یا که ایشیدیش اصر لری تا پیل گانی اوچون اوز منبجی ده کالخان دور .
۵ - « آؤ محصول لری » نیک کوب قسمی خارجی حملت لرگه سائید دور شلار : « داواغان ، سوغور ،
تولکی ، یولبارس تیره سی ، سولایسون ، ساوسر لرکی موبه لردن باشقا ، عادی و یادی
قوناس لر ، یاد آت لر ، که کلیک ، اولار ، قاشقارلاق ، غار ، اور دکر آؤ لانیب
خلق خاندن س اوچون سائید هم ، بایق آتولاش ایسیری رواجلیک امیدور
۶ - « چار و اچیلیق » خلق دن کوبه قدر جود لکان تاغلو - یا یلا غلره یگره ملیون باش چار بای
اوتله بری . هر توین یلیک برکیوردن یوزک آلتانلارده یگره ملیون کیو یوزک آلتان بولور . حالیکه
بر توین کیو غلره قدر یوزک آلتان می فکندور . خلق قولری نیک یوزک لری صفت جهت دن یینگیکه
تال لری بیلر شهر بولر دنیا بویوچنه « کوبه » دین آتالخان دور . چار و اچیلیق بیلر برابر ،
تیره اوچار ، تیتوت کی قوشوچمه محصول لری نیک همیسی آؤر و با بازار لرده سائید دور .
قسمت عرض آتیلان بر ، بایق لری تونکانلر اوز خزینه سیگ آلتانلری قاشقاری یلدر دین بویا
خلق قولیه ایشید بونکان کوهوش تنگ لری تا ما یغشور و ب آلیپ ، یزلیک کاغذ دن ۱۵ X ۱۰ سنتم
همینده قریب بعضی خطا لرین یازش بیلر تا ما بیسیب ، یاغقه با تور و ب آلتانلر کین « یاغ
تیزه » نامی بهرن خلق قولیه اؤنگوز کاغذ دورک ؛ دنیا ده بنگنوت (بانا سندی) دین
آتالخان نظام اچیلیم ، ایکی چاقا لیک قیمتی بولما عمام کاغذی کرگوز کاغذ دور . بوجله لری
سایه سند . خلق بایلیقی نه یراس کاغذ خ آلاشتور و ب آلتان دور .
(اوچوق قالغان دفتر حیفه لریدن کوهور ولدی)

یازغوی تنقلاپ قاتناش قویله رده یه تاریخ شوناسی مه دهوم جای یعقوب

Yakup Han Bedevlet: 1864 yılında kurulan Doğu Türkistan'da kurulan İslâm Devletinin Reisi

Yakup Han Bedevlet. Head of the Islamic State of Eastern Turkistan, founded in 1864.

• يعقوب خان بَدَوْلَتْ رئيس الدولة الإسلامية التي أقيمت في تركستان الشرقية عام ١٨٦٤

(Hoca Hacı Niyaz) : 1933 yılında kurulan Müstakıl Doğu Türkistan Cumhuriyetinin reisi. 1941 yılında Ruslar tarafından şehit edildi.

Hacı Hoca Niyaz : Head of the independent Republic of Eastern Turkistan, founded in 1933. He was martyred by Russian Communists in 1941

حاجى خوجە نياز رئيس جمهورية تركستان الشرقية المستقلة التي قامت عام ١٩٣٤ والذي استشهد على يد الروس عام ١٩٤١

AltunQaz

شرقی ترکستان دولت قورولوشی نکت بیان نامه سی

الله تعالیٰ نکت یار دوم و مهربان علی غره و رئیس معظم خوجیه نیاز حاجم ابن امین نیاز
 حاجم حضرت نرنگ لیاقت بق و صلاحیت بق وکیل لری نکت اتفاق لرینه و بوقون
 لشکر اسلام باشلقدری قوماندان لر نکت دایره فقر (رعیت) نکت موافقت
 لرینه سوایب مستقل شرقی ترکستان خیر نکت موقت حکومتی تو بانه بیان قینلغمان
 طریق ده قورولدی :

باش وکیل ————— ثابت عبدالباقی

داخلیه ناظری ————— یونس بیک سعیدزاده

خارجیه ناظری ————— قاسم جان حاجی

معارف ناظری ————— عبد الکریم خان مخدوم

مرییه ناظری ————— اوراز بیک

اوقاف ناظری ————— شمس الدین قوردی حاجی

عدلیه ناظری ————— ظریف قادری حاجی

مالیه ناظری ————— علی آخوند بای

زراعت تجارت ناظری ————— ابوالحسن حاجی

حفظ صحت ناظری ————— عبد الله خانی

وکیل رهیتینه مفتش ————— حاجی اعلم آخون

